

Corneliu Șenchea

Print și profet

Editura Ideea Europeană
2012

Colecția: TEATRU • DEBUT
Coperta colecției: Cristian Negoii
Coperta: reproducere după Nicolas Poussin,
Rinaldo și Armida (detaliu)

Lector: Ion Lazu
Tehnoredactor: Alexandra-Alina Preda

Editura Ideea Europeană
OP-22, CP-113, Sector 1, București,
Cod 014780, Romania
Tel/Fax: 4021-2125692;
4021-3106618 E-mail:
office@ideeaeuropeana.ro
www.ideeaeuropeana.ro

Anul apariției: 2012
Ediție Digitală PDF
ISBN 978-606-594-124-3

Copyright © 2012 Ideea Europeană

Această carte în format digital este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc în conformitate cu legile în vigoare.

Cuprins

ARGUMENT	6
PRINȚ ȘI PROFET	7
PARTEA I.....	9
PARTEA A II-A.....	28
ULTIMA SCENĂ	40
UMBRELE FERRAREI.....	44
ACTUL I.....	44
ACTUL II.....	66
ACTUL III	78
ULTIMUL TABLOU.....	96

CORNELIU ȘENCHEA (n. 24 februarie 1974, București) a absolvit în anul 1999 Facultatea de Istorie din cadrul Universității București, specialitatea Istorie medievală. Redactor la Revista „22” (1999-2000). Profesor de istorie la Liceul Teoretic „Ion Neculce” (2000-2003). Din anul 2004 este profesor de istorie la Colegiul Tehnic de Industrie Alimentară „Dumitru Moțoc”.

Colaborator al revistei *Contemporanul. Ideea Europeană*. Coordonator al Colecției Istorie & Documente, Editura Ideea Europeană.

*Pentru Ana Maria Dabija, fântână a inspirației și a
speranței*

ARGUMENT

Cred în sensibilitatea publicului față de un teatru al ideilor, dar și față de un teatru de acțiune fidel formelor clasice. Cu riscul de a fi considerat un manierist, accept această etichetă, dacă îmi aleg drept modele nume ca Montherlant, Camus, Vallejo sau Camil Petrescu.

Am încercat să tratez una dintre marile teme ale dramaturgiei universale, care începe cu vechii greci și se împlinește în teatrul clasic francez: conflictul dintre datorie și pasiune. Drama apare atunci când cele două imperative devin divergente și ea se poate regăsi și azi de la marii lideri politici la oamenii de rând. Dar pentru a o ilustra am ales varianta teatrului istoric, deoarece (pentru a-l cita pe Henri Rochefort) „viitorul, în momentul de față, pare atât de sumbru, încât am simțit nevoia să mă hrănesc o vreme cu trecutul”. Drama personajelor mele, fie că este vorba despre Ugo, fie că este vorba despre prințul Rudolf, este eșecul înregistrat în încercarea de a le găsi un liant, de a le împăca.

Am văzut în Rudolf de Habsburg un adevărat profet al lumii moderne... care a prevăzut toate catastrofele secolului al XX-lea și a încercat să orienteze politica austriacă într-o altă direcție. Dar viața sa privată, departe de a fi un model, a dejucat acest plan. El dispare pentru că nu-și mai găsește locul în lumea lui, iar Ugo d'Este își acceptă sfârșitul din același motiv.

CORNELIU ȘENCHEA

PRINȚ ȘI PROFET

Fantezie istorică în două părți

PERSONAJELE

Franz Iosif, împărat al Austriei și rege al Ungariei

Wilhelm Al II-Lea, împărat al Germaniei

Arhiducele Rudolf, moștenitorul tronului Austro-Ungariei

Contele Taaffe, ministru de interne

Contele Paar, aghiotant al împăratului Franz Iosif

Prefectul Krauss

Comisarul Gorup

Arhiducele Johann Salvator

Moritz Szeps

Colonelul Conrad

Maiorul Von Natzmer

Arhiducele Franz – Ferdinand

Contele Hoyos

Prințul Filip De Coburg

Loschek

Arhiducesa Ștefania

Baroana Maria Vetsera

Ofițeri, polițiști, servitori, cetățeni ai Vienei

Acțiunea se petrece între anii 1887 – 1888, la început în Germania, apoi la Viena și în castelul de la Mayerling

PARTEA I

TABLOUL I

O încăpere în palatul imperial german din Potsdam, redenumit Friedrichskron de către împăratul german Frederic al III-lea acum pe moarte în altă cameră a palatului. Pe perete o panoplie cu două florete și o mască de scrimă între ele. Pe scenă, două mese cu scaune. La una din cele două mese, prințul Rudolf de Habsburg, oaspete al muribundului împărat, își revizuieste însemnările și impresiile culese în scurta călătorie prin Germania. Vocea lui Rudolf se aude la difuzor.

Rudolf (*scriind*): „Vă urez... și-mi urez și mie... să avem puterea de a lupta timp îndelungat cu o forță neobosită, fiind mereu în fruntea acelor care iubesc dreptatea... lumina... civilizația... umanitatea și progresul. Noi suntem uniți în idei... și tindem spre același scop. Dacă timpurile actuale sunt rele, dacă fanatismul și degradarea moravurilor par azi că domină totul... noi trebuie să avem credința într-un viitor frumos... în victoria principiilor pe care le servim... fiindcă progresul este o lege de neînlăturat a naturii.”

(Între timp a intrat neobservat arhiducele Johann Salvator, vărul și însoțitorul lui Rudolf în călătorie, foarte vioi și vesel. Îmbrăcat simplu, dar sobru și îngrijit, contrastează puternic cu ținuta lui Rudolf, care este numai în cămașă și vestă, cu nasturii descheiați și figura obosită.)

Johann: Te întrerup Rudolf, ca să te trezesc...

Rudolf: Sunt treaz de două ore, vere.

Johann: Nu mă refeream la starea ta biologică, prietene, ci la predispoziția ta nativă spre visare...ia să vedem...(Se îndreaptă spre birou și ia hârtia pe care tocmai a scris prințul)...ce-ai mai scris?

Rudolf (*ridicându-se brusc*): Nici măcar nu ți-ai cerut scuze! Johann, dă-mi, te rog, foaia!

Johann (*refuzând prin gesturi să-i înapoieze hârtia*): Frumos! Sunt gânduri care nu ar trebui niciodată așternute pe hârtie. Nu de un prinț. (*Pauză*) Iată câteva rânduri aici, dragul meu, care ar putea foarte ușor să te transforme într-un paricid. Cui sunt adresate? Sper că nu tatălui tău.

Rudolf: Glumești! Sau n-ai citit cu atenție. Eu și tatăl meu „uniți în idei și având același scop”? Nu, Johann, tocmai am terminat o epistolă pe care am de gând să i-o trimit lui Moritz Szeps, redactorul șef de la „Neues Wiener Tagblatt”. Voi alătura acesteia și câteva observații personale asupra Germaniei hohenzollerniene.

Johann: Spre a fi publicate desigur.

Rudolf: Desigur. Tatăl meu nu m-a trimis degeaba aici...

Johann: Credeam că este vorba de o călătorie de plăcere...

Rudolf: Era... până am văzut ce trebuia văzut... sau mai bine zis ce nu se dorea văzut. Cei de-acasă trebuie să cunoască în amănunt starea de spirit care domnește aici. Bunul împărat Frederic nu mai supraviețuiește decât grație unui uriaș efort al voinței sale. Se stinge văzând cu ochii. Și în locul lui se ridică... cine? Acest kronprinț Wilhelm, care e sortit să ducă de răpă în câțiva ani o țară și poate o lume întreagă. O generație este de pe acum condamnată, Johann, și noi facem parte din ea. Nu te îngrozește oare acest spectacol al forței brute care, de când am pus piciorul aici, nu încetează să ne

agreseze ochii? Peste tot uniforme și numai uniforme!

Johann: Nu e ceva nou pentru noi. Și Viena e plină de uniforme. Iar eu nu voi obosi să-ți amintesc că și tu la rândul tău porți uniformă în calitate de comandant al diviziei a 25-a de infanterie. Și în Franța e la modă.

Rudolf: Dar nicăieri nu vei găsi atâta ostentație în modul de a o purta ca aici, în Germania. Ai vorbit de Franța. Dar, la urma urmei, ce este Germania în comparație cu Franța? Un stat militar, un câmp de manevre unde domnește spiritul obtuz al ordinii prusace.

Johann: Dacă Frederic ar fi avut destul timp, poate că această creație monstruoasă a lui Bismarck ar fi sucombat până acum.

Rudolf: Nu de Bismarck mă tem eu. Am discutat în câteva rânduri și m-am liniștit definitiv în privința lui. De altfel, a fost toată viața un om al echilibrului.

Johann: Al echilibrului propriu, dragul meu, impus de el...

Rudolf: Poate că ai dreptate. Dar fără acest echilibru „al lui”, cum îi zici tu, creștinii s-ar fi încleștat iar în '78 după ce au îngenuncheat hidra otomană.

Johann: Fie cum spui tu. L-ai cunoscut mai bine decât mine. Am să-i fac și eu câteva vizite. Cât despre majestatea sa, Frederic...

Rudolf: L-ai văzut azi?

Johann: Da. Ca să te scutesc pe tine de spectacolul oribil al unei agonii. Și ca să-i prezint scuzele tale. Nu știu dacă m-a auzit. Azi sau mâine se va sfârși.

Rudolf: Atât de repede?

Johann: Și pe mine mă miră. Când ne-a invitat, acum câteva luni, părea încă în putere. Cancerul nu iartă, dar poate că pentru el boala a lucrat prea repede.

Rudolf: Sau a fost ajutată să lucreze...

Johann: Rudolf, încă o dată mă văd obligat să-ți amintesc faptul că aici suntem doar oaspeți. Și pe mine mă întristează plecarea dintre noi a unui spirit liberal. Știu că are mulți dușmani. Pe cancelarul Bismarck și chiar pe fiul său. Dar trebuie să ne abținem să exprimăm păreri proprii. Nu avem nici autoritatea și nici dreptul s-o facem.

Rudolf: Ți-e frică, Johann? Nu uita că tu ești răspunzător pentru ideile mele.

Johann: Da. Și mă tem ca am creat un monstru.

Rudolf: Nu, Johann! Nu un monstru, ci o speranță a Europei pacifice.

Johann: E bine să trăiești cu gândul ăsta. Dar trebuie să mai aștepți.

Rudolf: Bineînțeles. Îmi iubesc tatăl și el mă iubește. Dar nu ajunge. Franz – Iosif, marele împărat, trebuie mai întâi de toate să-și iubească supușii. Altfel voi moșteni un imperiu de morminte.

Johann: Poate că-i și iubește... în felul lui... așa cum numai un împărat poate să o facă.

Rudolf: Cum? Învrăjbindu-i? Ca la '48? Ce lecție îmi dai, Johann? „Divide et impera”?

Johann: Rudolf, popoarele acestea s-au trezit după un somn lung. Au pretenții... sau revendicări... adesea justificate. Peste ce fel de imperiu vrei să domnești dacă le dai frâu liber?

Rudolf: Peste un imperiu în care fiecare își va avea locul său. Și cehul și slovacul și croatul și ungurul... și românul. Trebuie să le sădim în suflete mândria de a face parte din el... și ni se vor alătura.

Johann: Federalizarea? Autonomia? Ar fi un nou pas către dezmembrare. Mai există și state tinere. Și nu sunt încă pregătite să facă parte din acea Europă visată de tine. Au și ele visurile lor. Anexiune sau... unificare națională cum le place conducătorilor să spună.

Rudolf: Ai atins o coardă sensibilă. „Națiunea”. Iată un termen pe care nu cred că îl voi înțelege vreodată îndeajuns de bine. De la „națiune” la „stat” și de la „stat” la „război” este un drum atât de scurt! Și asta mă îngrozește. Războiul! Baza oricărui imperiu. Pe el se clădește și doar prin el

se păstrează. Iar eu sunt sortit să conduc un astfel de imperiu. Oare mi s-a ales bine locul, Johann?

Johann: Vezi? Privește-te bine în oglindă! Spală-te cu apă rece! Vino-ți în fire! Ai început să te îndoiești de tine, de propria ta existență, de rațiunea ta de a fi. Fiecare își are rostul său pe lume. „Al tău e să domnești”.

Rudolf: „Și-al tău e să-ți dai viața pentru mine”. Iar ai început să-mi citezi din Schiller. Tu nu ești marchizul de Posa, așa cum eu nu pot fi don Carlos. Sunt prea delăsător.

Johann: Și îți joci bine rolul. Prințule... Sedu-cătorule... Uite, halul în care te afli este consecința directă a viciului... Ți-ar prinde bine o mică înviorare. (*Ia din panoplie cele două florete și-i întinde una lui Rudolf.*) Pentru o lecție de scrimă spațiul e suficient!

Rudolf (*luând floreta fără prea mare interes*): Ei, da... aseară mi-am cam făcut de cap. Dar e un subiect despre care prefer să nu vorbesc.

Johann: Sigur, e mult mai comod să porți mască. Aici nu te vede și nu te știe nimeni. Pe când în vesela Vienă o aventură de alcov nu scapă nici celui mai dezinteresat cetățean. Arhiducesa Ștefania dacă ar ști... sau Mitzi Kaspar... sau Maria Vetsera...

Rudolf (*care la ultimul nume a tresărit, schimbă tonul violent*): Îți interzic să discuți acest subiect! Viața mea personală nu va deranja pe nimeni... atât timp cât politica mea este bună.

Johann: Oare? Și dacă la acest capitol nu sunt de acord cu tine? (*Rudolf ia poziția de gardă*) Te-ai aprins! În sfârșit! Ce mai aștepți?

Rudolf: Johann! Apără-te! (*Îl atacă pe Johann și în cursul unui schimb rapid de lovituri îl împinge spre perete, proptindu-i vârful bombat al floretei în piept*) Imprudentul meu văr! Ce te făceai dacă în loc de floretă aveam o spadă adevărată?

Johann: Te-ai supărat. Și fără motiv. Știi că sunt prietenul... și confidentul tău. Știi că am fost de la bun început împotriva căsătoriei tale cu prințesa Ștefania a Belgiei...

Rudolf (*retrăgând arma*): Voința tatălui meu a triumfat atunci pentru că n-ai avut destul curaj, pentru că ți-a fost frică, așa cum îți e și acum. (*Aruncă floreta într-un colț*) Și poate că nici eu n-am fost prea hotărât. Fiindcă, pe atunci, Maria nu intrase încă în viața mea. (*Se îndreaptă spre fereastră, aruncând o privire afară*)

Johann: Iar după ce ai cunoscut-o...

Rudolf: Ei bine, da! După ce am cunoscut-o, am știut că pentru mine totul va începe... și se va termina odată cu ea.

Johann: Știi că împăratul nu va fi niciodată de acord cu o astfel de căsătorie. Obținerea divorțului e o chestiune de durată. Trebuie să primești mai întâi dispensa papei. Și abia după aceea te poți gândi la o căsătorie... morganatică.

Rudolf (*care în tot acest timp a privit pe fereastră*): Cât de ușor am trecut cu vorba de la politică la dragoste. (*De afară răzbat comenzi militare, zăngănit de arme și tropote de cai*) Și uite, acum trebuie să revenim cu picioarele pe pământ... fiindcă suntem în Germania. Aici se întâmplă ceva ciudat, Johann. Dragonii din gardă au închis toate ieșirile parcului.

Johann (*repezindu-se la fereastră*): Să văd și eu. Cel din fruntea lor cine-i?

Rudolf: E contele Filip Eulenburg, comandantul gărzii kronprințului. Un individ efeminat, care nu mă poate speria prea mult. Dar nu înțeleg. De ce aceste măsuri de securitate? Să fie vorba de un complot socialist, de un atentat anarhist sau poate de o lovitură de stat... (*Rudolf se repede la un dulap și scoate la iveală un revolver*) Să fim pregătiți!

Johann: Rudolf, ce faci? Lasă arma! Te porți ca un copil! (*Se repede și-i ia pistolul*) Tu nici nu știi încă să umbli cu asemenea jucării. Ca militar, ești un spadasin neîntrecut, dar pe ăsta nu l-ai cunoscut destul de bine. (*Rudolf îl privește furios.*)

Rudolf: Johann!

Johann (*continuând pe același ton vesel*): Iar te superi! Hai, nu plânge, puiule! Am să te învăț eu cum și când poți să folosești revolverul. Aici n-ai de ce te teme. Ești în casa prietenilor tăi.

Rudolf: Un fanatic vânător de capete încoronate se poate strecura oriunde. Chiar și printre servitori.

Johann: Vezi că și ție ți-e frică?

Rudolf: Un prinț se teme astăzi chiar și în palatul lui, ce să mai spunem atunci când se află atât de departe de casă?! Refuzul suveranilor de a aplica reforme a ridicat asasinatul politic la rang de virtute iar „socialismul prinde astăzi, pentru că statul nu face el destul socialism”, cum mi-a spus odinioară Bismarck. Noi continuăm să-i vânăm pe socialiști fără să ne dăm seama că astfel le furnizăm martiri pe leșurile cărora se vor ridica alți șefi, poate mai cinici și mai cruzi decât noi. O tiranie va lua locul altei tiranii. Nimic mai simplu.

Johann: Vezi prea departe, Rudolf. Cauza lor este o cauză pierdută.

Rudolf: Nu, Johann. Cauza noastră e pierdută. Nu vezi? Ei de pe acum ne-au confiscat sloganul păcii și al fraternității umane. Și rezultatul? Din vina unor orbi ca tatăl meu ori ca acest viitor kaiser Wilhelm, ei vor câștiga. Și vor descuia orice ușă... folosind un singur cuvânt cheie... „egalitate”. Și mai mult... vor governa cu arma lor dintotdeauna: teroarea.

Johann: Acum am să te rog să te calmezi. Văd urcând spre noi un ofițer. Conteale i-a înmânat o hârtie. Ne vom lămuri în curând.

Rudolf (*surprins și agitat*): Nu trebuie să mă găsească așa. Ajută-mă să mă aranjez puțin, Johann! (*Se încheie rapid la cămașă, își trece peste guler o cravată de mătase și-și încheie vesta.*) Johann, redingota mea! (*Johann se execută. În acest timp, bătăi în ușă.*)

Johann: O clipă! (*Se precipită spre ușă*) Ești gata, Rudolf?

Rudolf (*în timp ce se piaptănă*): Gata, Johann! Deschide-i tu!

(*În cameră pătrunde maiorul von Natzmer, în uniformă, cu coiful sub braț și cu palma stângă pe garda sabiei.*)

Maiorul (*salutând*): Am onoarea să vă salut, altețele voastre! Sunt maiorul von Natzmer și vă deranjez pentru a vă înmâna o scrisoare sosită chiar azi de la Viena.

Rudolf: De la Viena? Ceva foarte important desigur? (*Se grăbește să o deschidă*)

Maiorul: Misiunea mea nu s-a încheiat aici. Trebuie să vă anunț cu părere de rău încetarea din viață, acum câteva clipe, a majestății sale, împăratul Frederic al III-lea.

(*Rudolf și Johann se privesc surprinși*)

Rudolf: Dumnezeu!

Johann: Și toată această paradă stranie din parcul palatului ce rost are?

Maiorul: Sunt măsuri de siguranță care se impun până la încoronarea noului kaiser. Kronprințul a și început să schimbe vechea echipă ministerială și nu vrem să avem surprize.

Rudolf: Atât de puțină încredere are prințul în curtenii săi?

Maiorul: Este vorba despre un grup destul de dubios... liberali...

Rudolf (*brusc*): Dar de ce se grăbește prințul? Tatăl nici nu s-a răcit bine, iar fiul a și înhățat coroana!

Johann: Prietenul meu pune prea multe întrebări... poate cam supărătoare. De vină e tinerețea lui. Iertați-l domnule maior, dacă...

Maiorul: Prințul Rudolf are tot dreptul de a cunoaște motivele care-l îndeamnă pe un nou suveran să acționeze astfel. Cu cât va fi mai bine informat, cu atât va înțelege mai bine ce se întâmplă aici, în Germania. Poate experiența îi va folosi și alteței sale, mai târziu.

Johann: Venim de la Viena, nu uitați, iar prietenul meu și tatăl său, împăratul Franz-Iosif se înțeleg destul de bine, slavă Domnului!

Maiorul: Eu sunt un simplu soldat, excelență. Prin urmare, vă părăsesc, nu înainte de a vă transmite invitația kronprințului Wilhelm la încoronare. Sper să nu plecați atât de curând.

Rudolf: Depinde de ce voi afla din scrisoare, domnule maior.

Maiorul: Vă salut cu respect! (*Iese*)

Rudolf: O mare pierdere pentru Germania. Și pentru cauza păcii în Europa. Chiar trebuie să asistăm la încoronarea prințului – baionetă?

Johann: Refuzul nostru ar însemna o sfidare.

Rudolf: Să vedem mai întâi ce vești am de la tata. (*Deschide scrisoarea*)

Johann: Ei?

Rudolf: Îmi scrie contele Taaffe.

Johann: Curios. Știam că nu prea vă iubiți.

Rudolf: Nu este o scrisoare de amicitie. Sunt informat că la Viena s-a descoperit un nou complot care viza asasinarea tatălui meu și că situația reclamă prezența mea urgentă acolo, ca militar și viitor împărat. (*După un minut de reflecție*) Plecăm, Johann!

Johann: Și invitația lui Wilhelm?

Rudolf: Va înțelege. Dacă nu, puțin îmi pasă. N-am ce să învăț de la el. Și nici de la Bismarck. Acolo, la noi acasă, se va vărsa iar sânge. Să dăm o șansă vieții, Johann! Taaffe, ministrul, vrea să-mi dea o lecție. Iar eu îți spun ție: n-am să mă las iar manevrat de el. Austriecii trebuie să mă cunoască în sfârșit așa cum sunt eu, nu cum vrea Taaffe să mă descrie. Am pierdut prea mult timp aici. (*Scoate din buzunar un medalion cu lanț și capac, și-l deschide*) Și poate că nu l-am irosit numai pe al meu. Trebuie să-i dau și ei o șansă, nu crezi?

Johann: Cui? Baroanei Vetsera?

Rudolf: Da. Mariei. Și fericirii noastre, Johann. Ceasul așteptării a trecut. Pentru prima dată știu ce vreau de la viață, prietene. Și pentru ce am de luptat. Plecăm chiar azi.

(*Întunericul coboară asupra scenei. O lumină ireală îl dezvăluie treptat pe noul Kaiser Wilhelm, în uniformă, cu coiful pe cap, rostind discursul de încoronare, pe fondul unui zgomet îndepărtat pricinuit de tobe, comenzi militare și zăngănit de arme.*)

Wilhelm Al II-Lea: Soldați! Noi alcătuim un singur tot – eu, kaiserul Wilhelm Al II-lea și armata. Așa după cum am fost creați unul pentru celălalt, tot astfel vom fi după voința lui Dumnezeu, indisolubil uniți în timp de pace ca și în timp de furtună. Voi îmi veți jura supunere, iar eu vă făgăduiesc solemn să-mi amintesc că de pe cealaltă lume strămoșii mei mă privesc și că voi avea să le dau odată socoteală de gloria armatei, de onoarea ei și a mea. Și țineți minte: soldatul nu are voință proprie! (*Întuneric.*)

TABLOUL II

Scena se luminează încet și dezvăluie un birou la Schönbrunn – Viena: biroul împăratului Franz Iosif, care în timp ce citește darea de seamă a ambasadorului austriac la Berlin, îi privește din când în când pe contele Taaffe și pe prefectul de poliție Krauss care manevrează de zor o serie de hârtii.

Împăratul: Ha! Asta mi-a plăcut: „Soldatul nu are voință proprie!” Noul kaiser promite! „Soldatul nu are voință proprie!” Ar trebui să i se reamintească asta și soldatului austriac, din când în când.

Taaffe: Dar cine s-o facă, majestate?

Împăratul: Eu sunt prea bătrân pentru a mai fi ascultat. Poate Rudolf...

Taaffe: Poate...deși mă cam îndoiesc. De când gazetarul acela jidov de Szeps i-a împuiat capul

cu prostiile lui liberale, kronprințul a pierdut contactul cu realitatea. Tocmai de aceea l-am chemat atât de repede. Complotul acesta îi va redeschide ochii.

Împăratul: Crezi? Rudolf vede numai ce vrea el. Și în nefericiții aceia pe care i-ai pus la zid va continua să vadă alte victime ale tiraniei în locul unor exaltați care și-au primit pedeapsa. Sper că ai terminat cu execuțiile.

Taaffe: Mai avem câteva ordine de semnat. Majestate...

Împăratul: Azi nu. Îl aștept pe Rudolf.

Taaffe: Știți că orice întârziere...

Împăratul: Știu că orice întârziere, în condițiile în care ai pus Viena sub stare de asediu, poate crea impresia unui vid de autoritate. Dar azi, cred că și autoritatea își poate lua o mică vacanță. Într-o zi eu tot am să mor. Rudolf va trăi. Dar va trăi ca un viitor împărat, nu ca un don Juan rob al primei aventuriere care și-a pus în gând să sară gardul în curtea Habsburgilor. Aici vreau să te aud pe tine, Krauss. Familia Vetsera a fost avertizată? Le-ai spus ce-i așteaptă, dacă micuța lor baroană nu-și bagă mințile în cap?

Krauss: Se pare că nu le e frică de nimic. Familia baronesei este foarte cunoscută. Și nu putem lua măsuri pe față împotriva lor. Aici trebuie lucrat cu finețe. Dar cum?

Împăratul: Fiul meu l-a citit pe Schiller. Cunoști „Intrigă și iubire”?

Krauss: Bineînțeles.

Împăratul: Atunci ce mai aștepți? Găsește-i repede un curtezan. Dacă n-o putem izola, o vom compromite.

Krauss: Nici asta nu va fi ușor. I-am urmărit toate mișcărilor. Comisarul Gorup îi supraveghează permanent casa. Se pare că îi este fidelă prințului.

Împăratul: Fidelă intereselor ei mai degrabă... De ce dintre atâția arhiduci l-a ales tocmai pe Rudolf? Femeia asta știe ce vrea. Și e foarte perseverentă. Trebuie să-i dăm o lecție. Ai dreptate. Dar o lecție care să nu lezeze în nici un caz familia ei. Singură ea trebuie lovită. Să ne gândim... să căutăm...

Taaffe: Majestate, de ce vă bateți capul cu asemenea fleacuri? Rudolf nu este nici la prima nici la ultima aventură. Maria este o baroană. Ați închis ochii în fața altor legături mult mai scandaloase... cu actrițe, dansatoare...

Împăratul: Pe atunci... Rudolf nu era căsătorit. Astăzi, prin atitudinea lui sfidează una dintre marile case domnitoare europene... De vină e numai libertatea, această libertate pe care o trâmbează Szeps și pe care Rudolf a extins-o și asupra vieții personale. Se pricepe, nu glumă, să mă îmbrobodească, șmecherul. El pretinde că astfel luptă cu prejudecăți învechite și că privește înainte, în timp ce noi trăim mereu în trecut.

Taaffe: Și are dreptate. Fiindcă avem un trecut de care suntem mândri și din care un prinț va avea întotdeauna de învățat ceva. Nu știu ce viitor are Casa de Habsburg, dar prezentul acesta, pe care îl trăim cu toții, trebuie conservat... cu orice preț. Puterea absolută este singura garanție a păcii. Numai așa putem stăpâni patimile naționaliste gata să răbufnească. Și Rudolf se teme de ele. Dar vede rezolvarea problemei într-un mod cu totul diferit. Și numai Szeps e de vină. Dar m-am ocupat eu și de această problemă.

Împăratul: L-ai arestat?

Taaffe: Da. Sunteți surprins?

Împăratul: Mai degrabă speriat. Rudolf va fi furios.

Taaffe: Cu îngăduința majestății voastre vom vedea în curând cine și în fața cui va tremura. Rudolf nu e singurul aspirant la coroană. Vărul său Franz-Ferdinand poate fi de asemenea un candidat serios. Amenințați-l, majestate! Amăgiți-l cu iluzia unei rivalități și vă asigur că ambiția sa va vorbi. Ori coroana, ori prietenii și iubita lui baroană. Va alege ceea ce-i mai bun și pentru el și pentru

majestatea voastră, vă asigur.

Împăratul: Ești un geniu, Taaffe. Uite că la nepotul meu nu m-aș fi gândit. Un instrument mai bun nici că se putea găsi. Dar ai uitat ceva... foarte important. Cum îl vei vindeca pe fiul meu de liberalismul lui molipsitor? E o boală grea, Taaffe, și te asigur că leacul tău nu face decât să prelungească agonia muribundeii mele case.

Taaffe: Toate au un sfârșit, majestate. Sper doar că nici eu nici voi nu vom apuca acea zi. Vă repet că nu sunt nici astrolog, nici vizionar. Viitorul este imprevizibil, și dacă noi, autoritățile, am înțeles asta, înseamnă că fiul vostru se înșeală amarnic, atunci când pretinde că trăim în trecut.

(Intră aghiotantul împăratului, contele Paar)

Paar: Majestate... Alteța sa, kronprințul Rudolf... *(Rudolf, în uniformă, intră furtunos, îmbrâncindu-l pe Paar.)*

Rudolf: Da! Alteța sa kronprințul Rudolf a sosit și a îndrăznit să treacă peste etichetă. Bine v-am găsit excelențele voastre!

Împăratul: Ar trebui să mă bucur, Rudolf, dar ironia din glasul tău și obrăznicia de a întrerupe o discuție privată... îmbrâncindu-mi aghiotantul...

Rudolf: Majestate, am înțeles că prezența mea aici este urgentă. Prin urmare m-am conformat.

Împăratul: Ești liber, Paar.

(Aghiotantul iese)

Rudolf *(trântindu-se pe un scaun și scoțându-și tacticos mânușile)*: Și acum aștept să-mi explicați motivul pentru care am fost chemat atât de repede. Doar pentru a mi se înfățișa tabloul sinistru al unei Viene sub stare de asediu, transformată într-un câmp de execuție? Adică m-ați smuls din mijlocul unui infern pentru a mă arunca în altul?

Taaffe: Alteță, am fost presați de evenimente...

Rudolf: Scumpul meu domn Taaffe, onorabile ministru, te-ai mai îngrășat de când ne-am văzut ultima oară. Nu pari deloc presat de evenimente. Ar trebui să-ți comanzi o nouă uniformă. Aș putea să-ți dau chiar câteva sugestii interesante. La Berlin, de exemplu, există croitori care nu pun prea mare preț pe eleganță și suplețe. Acolo nu se dansează ca pe la noi, domnule cu burtă și fălci. Se mărșăluiește. Și cum dumneata vrei să se mărșăluiească și la Viena, eu îți spun că nu se poate. Așa că... de ce nu faci bine să te muți în Prusia? Noul kaiser te-ar primi cu brațele deschise.

Taaffe: Alteță, am să trec cu vederea insultele pe care le-am auzit, și pe care nu cred că le merit ca vasal supus al tatălui vostru. De ce aceste muștrări? Sunt curios să aflu și eu ce-ar fi trebuit să fac în asemenea condiții.

Rudolf: Să așteptați, dragă domnule. Ați avut nevoie de mine ca sfătuitor sau ca marionetă prin care să vă demonstrați forța și servilismul? Acum cinci ani... cred că nu mă înșel...prin 1883, l-ați sacrificat pe nefericitul acela de Stelimacher... Hermann Stelimacher, pentru a da o pildă. Se vede că moartea lui nu v-a mulțumit. Poate că într-adevăr împrejurările nu ne sunt favorabile, dar asta nu justifică ororile de care m-am lovit în drum spre Schönbrunn. Cui va folosi această hecatombă? Nu mie, în nici un caz mie, ca viitor împărat dacă asta v-ați închipuit, domnule ministru de interne.

Taaffe: Alteță...

Rudolf: Pe dumneata te-am ascultat destul. Acum am treabă cu domnul prefect al poliției. *(Pauză. Se apropie de Krauss, simulând șovăiala și timiditatea)* Te rog frumos, Krauss...adică...vreau să spun... *(Schimbă brusc tonul, devenind agresiv)*... îți ordon să dispui imediat punerea în libertate a lui Moritz Szeps! M-ai auzit?

Împăratul: Te-a auzit foarte bine, Rudolf, dar asta nu înseamnă că trebuie să te și asculte. Mulțumește-mi mai bine că nu iau măsuri și împotriva altor amici periculoși ca Johann Salvator sau Miguel de Braganza. Mulțumește-mi pentru faptul că ești încă liber.

Rudolf: Așa deci? *(Se întoarce din nou către Krauss și-i întinde mâinile unite ca și când ar aștepta să i se pună cătușe)* Sunt gata, domnule Krauss. Acestea sunt brațele mele. Hai, curaj! Ce mai aștepți? L-ai auzit pe împărat. Locul meu e lângă Szeps. *(Pauză)* Aha! V-ați dat așadar seama că omul acela, chiar închis, cu mine alături, va fi liber... liber să vorbească ce vrea, cu cine vrea...mai liber decât în redacția lui, sub ochiul atent al copoilor voștri.

Taaffe: Cum ați aflat, alteță, de arestarea gaze-tarului?

Rudolf: Lui i-am făcut prima vizită. Am vrut să-i las câteva articole și însemnări personale cu privire la Germania noului kaiser. Și dacă nu-l puneți imediat în libertate, voi face niște dezvăluiri care pot arunca în aer în câteva clipe tot ce-au clădit strămoșii mei în câteva sute de ani. Mie mi-e indiferent.

Împăratul: Rudolf, Szeps poate fi eliberat imediat, dar trebuie să dai și tu ceva în schimb.

Rudolf: Ascult.

Împăratul: Vei rupe legătura cu Maria Vetsera. Și asta chiar azi.

Rudolf: Ce-mi ceri, tată?

Împăratul: Alege, fiule! Szeps sau baroana. Și aș putea adăuga: baroana sau coroana. Nu mă obliga să-mi aplec privirea asupra altuia, mai demn să o poarte.

Rudolf: Mă tem că vei avea de căutat.

Împăratul: Deloc. L-am găsit deja, și te anunț că omul e nerăbdător să-ți ia locul.

Rudolf: Cine ar putea fi?

Împăratul: Vărul tău, arhiducele Franz-Ferdinand.

Rudolf: El? Ai ales bine, tată. Cine te-a inspirat?

Împăratul: Numai tu, Rudolf. Și numai tu mă poți convinge să mă răzgândesc.

Rudolf: Am să te conving, tată. Dar cu alte argumente, care nu au nici o legătură cu viața mea privată. Spune-mi, te rog...de câte ori ai stat de vorbă cu noul tău ales? Cât de bine îl cunoști ca om politic și mai ales, cât preț pui pe concepția sa de guvernare?

Împăratul: Nu încerca să ocolești răspunsul, Rudolf. Chestiunea are legătură cu viața ta privată. Uită-te la mine... m-am căsătorit de tânăr și mi-am iubit soția. O mai iubesc și azi.

Rudolf: Pe mama o iubesc și alții. Austriei și ungarilor deopotrivă. Dar pe soția mea n-o iubesc decât belgienii ei.

Împăratul: Rudolf, am nevoie de un moștenitor vrednic de numele său, nu de un fustangiu care se simte mai bine în cabarete înecate în fum de țigară și miros de afumătură. Franz-Ferdinand este o alegere bună. El, pe deasupra, posedă și un simț al responsabilității care ție îți lipsește cu desăvârșire. Vărul tău... ca ofițer al dragonilor corpului de gardă... a înțeles că armata este unicul stâlp al autorității, în timp ce tu... tot ca militar... o ignori. Și ignorând-o, mă disprețuiești pe mine, adică puterea.

Rudolf: Disprețuiesc abuzul de putere, nu puterea, tată! Iar această instituție pe care vă sprijiniți, trebuie să renască. Armata ca și poliția vor fi în viitor garanții ale siguranței cetățeanului, nu instrumente oarbe ale obsesiei și fricii de complot. Această frică am încercat-o și eu, tată, în Germania. Ei bine, eu nu voi governa tremurând. Fiindcă am de gând să schimb multe, atunci când îmi va veni vremea să conduc.

Împăratul: Chiar dacă nu pot fi de acord cu tine, sunt gata să-ți ofer acest prilej, dacă renunți definitiv la baroană.

Taaffe: Majestate, dar nu puteți...

Rudolf: Nu vă speriați, excelență. Tatăl meu nu va abdica. Pentru asta e nevoie de o nouă revoluție... o nouă „primăvară... a popoarelor”. Care pentru imperiu ar însemna sfârșitul. Poate că împăratul este dispus s-o aștepte. Nu-i așa, tată? O „primăvară” te-a urcat pe tron, tot o „primăvară”

se cuvine să te dea jos. Mai ai încă timp să reflectezi. (*Pauză. După care, Rudolf izbucnește pasional*) De ce să nu faci tu cadou această „primăvară” mulțimii oarbe, în loc să și-o ia singură? De ce să nu pui generozitatea elitelor noastre în locul sălbăticiiei maselor?

Taaffe: Alteță, iar ați început să vorbiți ca un libe-ral.

Rudolf: Da, domnule ministru. Ca un liberal, nu ca un răzvrătit. Nici eu nu iubesc revoluțiile. Iar secolul nostru, care se apropie de sfârșit v-a oferit destule lecții. Omul cât trăiește învață. Numai voi refuzați. Voi care ați avut privilegiul de a vedea atât de multe și a trage concluziile de rigoare. Continuați! Continuați să vă îmbătați cu himera statorniciei acestui imperiu, așa cum este el acum: un castel din bețe de chibrituri.

Taaffe: Ce ne sugerați, prințe?

Rudolf: Luați exemplul Casei Regale a României, vara bună a celei prusace! (*Pauză*) Aruncați la gunoiul istoriei cenzura, teroarea, delatiunea, puterea absolută, tot ceea ce statul a ridicat în calea gândului liber... și așteptați!

Taaffe: Ce? Propria noastră prăbușire?

Rudolf: Rezultatul. Oricare ar fi el. Până acum, vremurile au mers după stăpâni, dar de acum totul se va schimba. Stăpânii vor urma vremurile. Natura își va spune, în sfârșit, cuvântul. Destinul nostru este unic, iar noi nu putem lupta cu el. Domnia ta, conte, ai crezut că poți lua locul său. Și ai greșit.

Taaffe: Eu n-am schimbat nimic, alteță. Am apărat doar ceea ce mi-a fost lăsat în păstrare. Asta i-am spus și majestății sale. Nimeni nu poate ghici viitorul. Și mai ales nimeni nu poate fi profet în țara lui. Ați uitat, alteță? Se vede treaba că înțelepciunea biblică nu este punctul vostru forte. Deși conține atâtea adevăruri.

Rudolf: Eu, domnule conte, nu cunosc decât un singur adevăr. Adevărul meu. Și îl pot apăra cu toată convingerea. Pentru că el se întemeiază pe observații, și nu pe rapoarte și alte hârtoage în care înotați zilnic voi... birocrății.

Taaffe (*ironic*): Deja a început să ne fie frică, alteță.

Rudolf: Nu trebuie, domnule ministru. N-ați auzit că, asemeni vouă, urăsc revoluțiile?

Taaffe: Nu și revoluțiile de palat.

Rudolf: Ba da. Ca fiu al împăratului, da. Dar dacă m-aș fi născut un simplu nobil, și aș fi avut privilegiul unei funcții la curte, vă asigur că aș fi riscat totul. Dar așa, e inutil. L-ați auzit pe împărat? E dispus să mă accepte așa cum sunt, dacă și eu primesc târgul propus.

Împăratul: Și care e răspunsul tău, Rudolf?

Rudolf (*după o scurtă luptă cu sine*): Bucură-te, tată! Am s-o vizitez pe Maria în această seară și am s-o conving să se plece în fața realității. În sfârșit, ai să mă ai așa cum vrei tu, dar numai pe jumătate.

Împăratul: Îmi pare bine că am ajuns la o înțelegere, în sfârșit. Pentru început este suficient.

Rudolf: Încă ceva. În drum spre casa Mariei, voi trece pe la Szeps. Vreau să-l găsesc acasă. M-ați auzit, domnule prefect Krauss? Iar dumneata Taaffe te vei ocupa personal de reabilitarea ziaristului. Nu cunosc motivul arestării sale, nu vreau să știu ce i-ai înscenat. Sunt sătul de tertipurile voastre. Vreau doar ca eliberarea lui să se desfășoare cu cea mai mare pompă posibilă. Vreau să-l transformați în erou, în victimă a justiției, a sistemului. Ceea ce și este, la drept vorbind. Nu-i așa, domnule ministru?

Taaffe: Nu ne puteți cere așa ceva, alteță. Vom fi iremediabil compromiși în fața supușilor.

Rudolf: Un mic sacrificiu n-o să vă strice nici vouă. Și eu sacrific azi ceva, mult mai de preț... fericirea mea. De altfel, e mult mai onorabil să-ți recunoști o greșeală decât să o repeți la nesfârșit. În felul acesta, veți avea mâinile legate pe viitor. Aveți de ales. Dacă nu vă convine, poate preferați

dezvăluirile mele. Presa abia așteaptă să-și delecteze cititorii cu isprăvile tale extraconjugale, tată, atât de puțin potrivite și cu vârsta și cu statura ta imperială.

Împăratul: Știu că ai o imaginație pe cât de bogată, pe atât de bolnavă, dacă te poate împinge să terfelești numele meu și-al mamei tale.

Rudolf: N-o amesteca aici pe mama. Împărăteasa Elisabeth în puritatea ei n-are de ce să se teamă. Numai voi aveți motive. Și dacă nu mă luați în serios, vă jur că vă voi oferi și mai multe. *(Se îndreaptă spre ieșire)* Vă las, domnilor. Trebuie să mă odihnesc. Și să mănânc bine. Mi-e o foame de lup. De azi înainte voi ști să fiu un adevărat lup. Iar voi, Taaffe și Krauss, veți învăța să mă cunoașteți altfel decât până acum. La revedere, domnilor! *(Iese)*

Taaffe: Majestate, dar este inadmisibil. Chiar trebuie să-i primim toate condițiile?

Împăratul: Da, Taaffe. Pentru început. Cel puțin în privința lui Szeps. Nu te vei mai atinge de el. Scriitorii și mai ales visătorii nu m-au speriat niciodată.

Taaffe: Dar prințul este creatura lui.

Împăratul: Nu va mai fi multă vreme. Azi cred că l-am speriat puțin.

Taaffe: Eu cred că, dimpotrivă, l-ați încurajat. Rudolf nu va fi niciodată dinastul pe care îl visați. Rudolf va distruge imperiul din temelii.

Împăratul: În clipa în care se va întâmpla asta, noi doi vom fi morți de mult. Ca și ție, mi-e frică doar să nu mă îngroape sub ruinele lui. „După mine, potopul!” O vorbă pe care n-am inventat-o eu, dar pe care orice suveran al vremurilor noastre ar trebui să și-o asume. *(Întuneric.)*

TABLOUL III

(Pe un fond muzical care poate fi o partitură de Liszt, reflectoarele dezvăluie puțin câte puțin un interior în casa familiei Vetsera. Camera este slab luminată și cuprinde un șemineu, două fotolii și o canapea, care pot fi dispuse oriunde în funcție de preferințele regizorului. În dreptul ferestrelor două siluete strâns îmbrățișate, abia distingându-se în semiobscuritatea încăperii: sunt Rudolf și Maria Vetsera.)

Maria: Tu ești, Rudolf? Ești chiar tu în carne și oase, iubitul meu? Iartă-mi această îmbrățișare sufocantă dar aveam nevoie de ea ca să mă conving că nu visez. Că după atâtea luni de așteptare, în care n-am văzut decât figurile fantomatice ale iscoadelor imperiale, voi vedea în sfârșit un chip adevărat, cel al iubitului meu venit să-mi aducă în sfârșit vestea... vestea cea mult așteptată... că toți cei care ne erau împotriva... împăratul, papa, miniștrii... s-au recunoscut învinși.

Rudolf *(desprinzându-se încet din îmbrățișarea Mariei)*: Te grăbești, Maria. Deocamdată noi suntem cei învinși.

Maria: Nu...

Rudolf: Ba da. Astăzi l-am văzut pe tatăl meu. Pe Taaffe, pe Krauss și toată camarila aceea ordinară care trudește întruna să mă țină cât mai departe de tine.

Maria: Oricât de mulți ar fi, dragul meu, eu credeam că pentru noi vor fi întotdeauna prea puțini.

Rudolf: Așa credeam și eu. Dar astăzi am deschis mai bine ochii. Și-am văzut în mâna tatălui meu sabia. Sabia aceea care va tăia orice nod, orice legătură menită să ne unească inimile.

Maria: Nu poate fi adevărat. Tu chiar crezi ceea ce spui? Cât de mult a putut să te sperie un bătrân care abia își mai poartă coroana și hlamida la ceremonii? Pentru el orice este greu de dus. Noi avem tinerețea de partea noastră, Rudolf.

Rudolf: Tu poate da, Maria. Eu, însă, simt că am îmbătrânit azi cât în douăzeci de ani.

Maria: De ce? Povestește-mi!

Rudolf (*îndreptându-se spre fereastră*): Omul acela în mantie neagră... m-a urmărit.

Maria: Nu te mai gândi la asta. De când ai plecat în Germania m-am obișnuit cu prezența lui. Am ajuns să-l și cunosc. Este comisarul Gorup...

Rudolf: Tatăl meu a îndrăznit să te pună sub observație? Și eu n-am știut nimic? N-am știut că iubita mea este hăituită și luată la ochi precum o ciută singuratică și lipsită de ocrotire?

Maria: Rudolf, calmează-te! Ei nu ne pot face nici un rău. Nici mie, nici familiei mele. Nu căutau decât o dovadă, una cât de mică a infidelității mele, știind că aceasta este singura armă de care se pot folosi.

Rudolf: Așa deci? Până acum. Dar azi... omul acela caută altceva. Caută să vadă dacă mă țin de cuvânt.

Maria: Nu înțeleg.

Rudolf: Astăzi te-am trădat, Maria. I-am promis împăratului că va fi ultima seară în care ne vom mai vedea. (*Pauză*) Și va fi într-adevăr ultima.

(*Maria se întoarce cu spatele, oftând prelung, în timp ce Rudolf scoate dintr-un buzunar al redingotei pe care o poartă un revolver.*)

Maria (*cu spatele la Rudolf*): Nu te mai recunosc, Rudolf. Mi-e chiar frică să te mai privesc în ochi, fiindcă am impresia că am în față un cadavru. Fiindcă mi-e teamă să nu devin și eu un cadavru...

Rudolf: S-ar putea să ai dreptate. Poate că suntem într-adevăr două cadavre... (*Își introduce revolverul înapoi în veston*)

Maria (*întorcându-se brusc*): Nu, alteță. Eu trăiesc. Și voi continua să trăiesc și pentru tine, mă auzi? Mă auzi, mumie pierdută în labirintul întunecos al Hofburgului tău mizerabil, duhnind a petrol de lampă și a latrină?

Rudolf: Mă insultă, Maria. Ai început să știi prea multe și s-ar putea să ai neplăceri.

Maria: Și tu mă ameninți? Tu, cel în care-mi pusesem toată nădejdea? Tu ar trebui să-mi mulțumești pentru că te iubesc, când ai merita mai degrabă să te compătimesc, să-mi fie milă de tine, așa cum le este milă cocotelor pe care le îngrămădești prin taverne și tot felul de localuri de cel mai prost gust?

Rudolf: Taci, Maria!

Maria: Nu, n-am să tac. Fiindcă am tăcut destul. Ne cunoaștem de ceva timp. Te-am ascultat de atâtea ori și ți-am iertat prea multe. Acum îmi voi cere și eu drepturile. Drepturile mele de baroană cu sânge albastru. Și mai presus de toate, drepturile de femeie. Să nu-ți închipui că mă poți folosi și arunca apoi, ca pe una din cocotele tale, prințule!

Rudolf (*repezindu-se asupra Mariei, o prinde de mijloc cu o mână, în timp ce cu cealaltă îi mângâie nervos părul*): Ascultă-mă cu atenție, scumpo! Am plătit un preț prea mare pentru a îndura tot ce-mi arunci tu în obraz. Am și eu păcatele mele, dar te asigur, Maria, că pentru a fugi de tine n-am nevoie nici de scuze gratuite, nici de justificări fictive. În fața ta nu voi purta niciodată mască. (*Pauză*) Astăzi, prietenul și colaboratorul meu, Moritz Szeps, unul dintre cei mai talentați și mai onești ziariști ai Vienei, o cronică vie a acestui oraș vesel și decăzut, a fost eliberat din închisoare. Împăratul a recurs la cel mai umilitor șantaj pentru a-și îngenunchea fiul. L-a pus să aleagă între prieten și iubită. Am mâinile legate, Maria, vezi prea bine.

Maria: Dar eu le am încă libere, Rudolf. (*Îl îmbrățișează din nou, dar șovăitor*) Atât ele cât și inima mea te vor alege întotdeauna numai pe tine. (*Îl eliberează pe Rudolf, îndepărtându-se încet, apoi brusc se întoarce din nou cu spatele la priet*) Și-acum... coboară, dragul meu! Coboară și convinge-l pe comisar că și-a îndeplinit misiunea!

(*Rudolf se îndreaptă spre ieșire, dar cu o mișcare la fel de bruscă se întoarce spre Maria,*

aleargă spre ea și o strânge din nou în brațe.)

Rudolf: Maria... Cât de prost am putut să fiu! Între noi nu stă acum decât cuvântul pe care i l-am dat tatălui meu. Cuvântul acesta e sfânt pentru mine. Szeps este acum în afara oricărui pericol, și asta datorită mie. I-am obligat să-și recunoască public greșeala. *(Pauză)* Dar cuvântul meu e dat. Prin urmare, scumpo, lasă-mă să plec împăcat cu tine. Încearcă să înțelegi ce valoare are pentru un fiu un angajament luat față de părintele său.

Maria: Iartă-mă, Rudolf. Poate că te-am jignit. Și încă o dată te rog să mă ierți pentru ce-ți voi spune acum. Atunci când un părinte se folosește de un joc perfid pentru a-și înlănțui fiul, pentru a-i distruge voința, cuvântul fiului, dat sub constrângere, nu mai cântărește nimic. Ai câștigat, Rudolf, nu vezi? Minciuna ta să fie arma cu care vei răspunde lașității celor care vor să ne despartă. *(Pauză)* Șovăi, dragul meu? *(Îl ia de mână și-l conduce lângă fereastră)* Uite, comisarul acela nu șovăie. Ne privește cu toată neobrăzarea zbirului. Și abia așteaptă să poată adormi liniștit, după ce îi va raporta împăratului succesul misiunii sale. De ce să dăm înapoi tocmai acum, Rudolf? De ce să nu forțăm încă o dată mâna destinului când el ne-o întinde? L-ai păcălit pe tatăl tău, Rudolf? Mare lucru! Ai păcălit un ministru, iubitele, ce importanta are? Ei în schimb au încercat să distrugă tot ceea ce-i mai bun în tine. Tu singur ai recunoscut că ești un păcătos. Iar eu sunt salvarea ta. Ai înțeles asta de la început. De ce să renunți atât de ușor? De ce să fugi de fericirea ta, Rudolf? De ce să te lași nimicim de teamă?

Rudolf: Ai dreptate! *(Privește din nou pe fereastră)* Uite, omul acela nu s-a mișcat din locul său. *(O îmbrățișează pe Maria)* Mie să-mi fie teamă? De un spion mizerabil? Să-i arătăm că nu ne temem. Va avea ce să vadă, bietul de el. Ai pierdut timpul degeaba, Gorup. În seara asta tatăl meu mă va aștepta în zadar. Noi însă trebuie să ne grăbim, iubito. N-am fugit din Germania pentru a admira o Vienă înecată în praf și în sângele condamnaților, ci pentru a regăsi primul și ultimul meu refugiu în fața furtunii... în brațele tale... lângă tine, numai lângă tine, Maria. *(Scena se întunecă, timp în care se schimbă decorul pentru următorul tablou.)*

TABLOUL IV

Un cabaret vienez. În timp ce oamenii de serviciu sunt ocupați cu aranjarea meselor și a scaunelor, prefectul Krauss și comisarul Gorup se întâlnesc în avanscenă. Expresii conspirative, sub mantalele negre și pălăriile lor.

Krauss: Ei, domnule comisar, se pare ca am ajuns prea devreme.

Gorup: Mai bine mai devreme decât mai târziu, domnule prefect.

Krauss: Sper că am ales bine locul.

Gorup: Agenții mei au inspectat toate localurile vieneze. A fost greu până să ajung la o certitudine. Prințul a început să-și schimbe des cuibul. Azi, însă, va fi aici. Împăratul m-a autorizat să folosesc forța dacă apare vreun incident neplăcut, sau dacă surprind vreo discuție cu iz liberal.

Krauss: Încă o dată vreau să-ți amintesc: dacă-l vezi pe Szeps, lasă-l în pace. Orice arestare trebuie motivată. Săbiile și bastoanele polițiștilor tăi nu ajung. Câțiva agenți provocatori ne-ar fi de folos. I-ai instruit?

Gorup: Nu m-am gândit că ar fi nevoie. S-ar putea ca Rudolf însuși să ne facă acest serviciu.

Krauss: Nu înțeleg.

Gorup: Îl cunoașteți pe colonelul Conrad?

Krauss: Vag. Știu doar că de câțva timp este nedespărțit de arhiducele Franz-Ferdinand. Un fel de eminentă cenușie a acestuia... Mi-e greu să mă pronunț. Dar ce amestec are aici?

Gorup: Am stat de vorba cu el în câteva rânduri și așa am aflat că și arhiducele frecventează acest cabaret, dar fără să se agite prea mult. Nu-i dă voie tuberculoza.

Krauss: Bun. Dar până aici nu mi-ai spus nimic interesant.

Gorup: Ei, partea frumoasă de-abia acum începe. Ideea lui Taaffe de a-i găsi lui Rudolf un concurent se pare că a prins. Iar acest Conrad, despre care știu la fel de multe ca și domnia voastră, s-a însărcinat să-l încurajeze pe arhiduce. Nu știu cât succes va avea, cunoscând firea apatică a lui Franz.

Krauss: Aici ai dreptate. E prea moale. Chiar dacă poartă uniforma dragonilor de gardă. Nu întotdeauna haina face pe om.

Gorup: Să așteptăm. Și să nu uităm că istoria și literatura ne-au oferit destule exemple asemănătoare. Sub cele mai misterioase naturi se pot ascunde adesea cele mai puternice energii umane. Ele nu așteaptă decât mâna care le va elibera. Conrad ar putea fi acea mână.

Krauss: Rudolf are știri de această dubioasă tovărășie?

Gorup: Bineînțeles. Și e teribil de aprins împotriva vărului său care se lasă dăscălit de un cavalerist violent și intrigant. Dacă astăzi se vor întâlni, ar putea sări scânteii. Nu-mi trebuie decât o întâmplare, una cât de mică pentru a închide acest local și altele asemeni lui. *(Pe măsură ce discuția continuă, lumea începe să se adune în incinta cabaretului.)*

Krauss: Să ne retragem. Începe să se adune lume.

Gorup: Să ne găsim mai bine o masă. În curând vor apărea fetițele acelea frumoase cu jobenuri și cizmulițe, să danseze.

Krauss: Da, pe mese. Oribil.

Gorup: Nu încercați să vă ascundeți de mine, domnule prefect. Aici puteți admira picioare frumoase fără să vă stânjenească nimeni.

Krauss: Le admir pe ale soției mele și mi-e suficient.

Gorup: O, un soț fidel! Sunteți de invidiat. Dar pe mine nu mă păcăliți. Eu știu că această fidelitate este doar de fațadă. Nici împăratul n-a rămas insensibil la farmecul artistelor. N-o uitați pe Caterina Schratt.

Krauss: Femeia aceea este o adevărată artistă. Pe când muieruștele tale, Gorup, nu sunt decât niște țopăitoare vulgare.

Gorup *(râzând)*: Domnule prefect! Domnule prefect! O țineți cu a dumneavoastră, dar v-o repet, pe mine nu mă păcălește nimeni.

Krauss: Gorup, nu uita că vorbești cu superiorul tău...

Gorup: Iar dumneavoastră cu un subordonat de care nu vă puteți lipsi.

Krauss: Nimeni nu e de neînlocuit.

Gorup: Să lăsăm asta acum. Haideți, luați loc! Un pahar de vin o să vă ajute să vedeți lucrurile așa... ca mine. Cu sau fără polițiștii mei, suntem aici ca să ne distrăm.

(Gorup îi face semn chelnerului, care se apropie pentru a lua cunoștință de dorințele clienților.)

Gorup: Vin de Madera aveți pe aici, băiete?

Chelnerul: Avem, domnii mei.

Gorup: Două pahare, băiete. Pentru mine și pentru domnul.

Chelnerul: Vine îndată! *(Iese)*

Krauss: Crezi că ne-a recunoscut?

Gorup: Pe dumneavoastră e posibil. Pe mine mă îndoiesc că m-ar ști de undeva. Poate doar din vedere.

Krauss: Ascultă, Gorup. Accept bucuros să beau un pahar cu tine, dar nu mai mult. Trebuie să avem mintea limpede. Am dat greș cu Rudolf amozul, nu vreau să dau greș cu Rudolf omul politic. Prințul a câștigat cealaltă partidă și continuă să-și vadă amanta la fel ca și înainte. Dar acum

prioritatea sunt amicii lui. Împăratul ne așteaptă cu vești. De aceea trebuie să fim cu urechile pâlnie. Și mai trebuie să ne folosim de fiecare incident care ne-ar putea oferi ocazia de a-l lipsi pe prinț de un nou cuib. M-ai înțeles?

Gorup: V-am înțeles. Să-l lăsăm să viseze în voie la votul universal, la libertatea presei, federalism și alte asemenea minuni. Într-o zi se va trezi și ne va mulțumi, dacă vrea să rămână prinț de coroană sau să ajungă împărat. Și vă asigur că vrea. Îi place la nebunie. Până la urmă el își va părăsi amicii. Singur, fără ajutorul nostru. *(Pauză)* Dar... cum rămâne cu baroana?

Krauss: Se va ocupa împăratul, în persoană. A chemat-o peste două zile într-o audiență, la palat. Speră că un domeniu și o rentă viageră vor fi de ajuns.

Gorup: Este atât de sigur că va obține ceva... de la o baroană... cu doar câțiva acri și un pumn de glogani... acolo unde n-am reușit noi cu amenințările?

Krauss: Speră că va câștiga personal primul război din viața lui... el care a pierdut până acum pe toate fronturile. Pentru împărat acest război este cel mai important... mai important decât cel împotriva francezilor, piemontezilor sau prusacilor... pentru că în joc nu mai e o simplă provincie a imperiului, ci însăși soarta dinastiei.

(Reintră chelnerul cu paharele de vin.)

Chelnerul: A venit și vinul, domnilor. Altceva mai poftiți, domnule prefect?

Krauss: Mda, văd că mă cunoști. Dar dacă suflă o vorbă cum că m-ai văzut pe-aici...

Chelnerul: Am înțeles. Nu vă faceți griji...

Krauss: Așa te vreau. Dacă vrei ca șeful tău să-și păstreze bomba, iar tu să nu ajungi un cerșetor la colț de stradă.

Chelnerul: Întotdeauna la dispoziția legii, domnule prefect. Trăiască justiția! N-ar strica să faceți puțină curățenie pe-aici. Știți, avem clientelă de soi. Și nu vrem să o pierdem.

Krauss: Aici nu merge după cum vrei tu ci după cum vrem noi... sau mai bine zis, împăratul. Așa că, mai bine fă-ți datoria și taci! Restul ne privește numai pe noi.

(Chelnerul a ieșit. Între timp lumea continuă să se adune și încetul cu încetul își fac apariția și animatoarele. Rudolf intră însoțit de Szeps și se așează amândoi la una dintre mese.)

Gorup: Hopa, domnule prefect! A sosit eroul zilei.

Krauss: Vrei să spui al nopții, Gorup. Prințul Rudolf alături de jidov. Ce pereche nepotrivită! E plină Viena de oameni ca Szeps. Când om scăpa de ei?

Gorup: Vine ea și vremea aceea. Aș vrea să fiu o muscă, să pot zbura și să aud tot ce-și vorbesc.

Krauss: Acum puțin contează. Sfatul meu este să ne retragem undeva mai la adăpost. Kronprințul a început deja să-și plimbe ochii și dacă ne observă va fi prudent.

(Kraus și Gorup se retrag și trec în grabă pe lângă masa la care stau Rudolf și Szeps.)

Rudolf *(privindu-i cu suspiciune)*: Ia te uita la ei, domnule Szeps! Nu ți se pare că suntem urmăriți?

Szeps: Sunt atât de grăbit să gust din nou aerul libertății, încât numai gândul la polițai mă sperie. Mă îndoiesc că matahalele acelea ar putea fi spioni, chiar dacă am dat puterii destule motive de teamă.

Rudolf: Mi-ai citit articolele?

Szeps: Desigur. Ați scris puțin, dar cu nerv și la obiect. Ce nu înțeleg eu este cum de vă poate speria kaiserul atât de mult?

Rudolf: Dumneata n-ai fost acolo. Altfel nu mi-ai mai pune întrebări. Ți-am mai explicat și pe drum motivele nemulțumirii mele. Și ale nesiguranței care mă încearcă. Un imperiu german durabil, sub conducerea noului kaiser este de neînchipuit. Germania lui Wilhelm e întemeiată prin baionetă și se păstrează numai prin baionetă. Un război nenorocit îi va fi sfârșitul.

Szeps: Înțeleg. Și cum noi îi suntem aliați...

Rudolf: Ne va târî în hăul pe care împăratul nostru îl caută cu orice preț. Eram acolo, în 1887, când Wilhelm încă nu urcase pe tron. În Franța, naționalistul general Boulanger agita spiritele. „Omul revanșei”, menit să le smulgă din gheare prusacilor Alsacia și Lorena, i-a speriat rău pe șefii lor militari. Să-i fi văzut cum își zăngăneau săbiile, în consilii. Dacă nu era Bismarck, o catastrofă ar fi devenit inevitabilă.

Szeps: Să-i lăsăm pe ei în pace, alteță, și să ne vedem de ale noastre. Nu știu cum vă voi putea mulțumi pentru fericita intervenție în favoarea mea.

Rudolf: Să-ți spun eu cum: publicându-mi articolele. Folosind un pseudonim, bineînțeles.

Szeps: Nu credeți, alteță, că această atitudine este prea ireverențioasă pentru un principe, ca domnia voastră? Riscul e prea mare. Chiar cu un pseudonim. Sunt amănunte pe care numai alteța voastră le cunoaște. Publicarea acelor însemnări ar putea afecta relațiile diplomatice, și eu în chestiuni de felul acesta nu mă amestec.

Rudolf: Ești un ziarist cunoscut, Szeps. O forță a spiritului vienez, a spiritului liber.

Szeps: Dar un biet om, alteță. Și pe deasupra și evreu. Libertatea pe care mi-ați oferit-o nu este libertatea pe care o caut eu. Nu mă voi simți cu adevărat liber, decât atunci când mă voi elibera de frică.

Rudolf: Ai dreptate. Atunci înseamnă că nici eu nu sunt liber, deși mă amăgesc mereu cu gândul ăsta. Fiindcă am și eu spaimile mele. Spaima de viitor suveran. Spaima de pistolul unui asasin, pe când tu, Szeps, te temi doar de rigorile regimului.

Szeps: Da, cu toții tremurăm. Chiar și augustul vostru tată. Dar majestatea sa încearcă o altă teamă mult mai mistuitoare. Teama de cuvinte sau de gânduri. De acele gânduri care pot distruge în câțiva ani mai mult decât un simplu pistol în câteva secunde.